

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

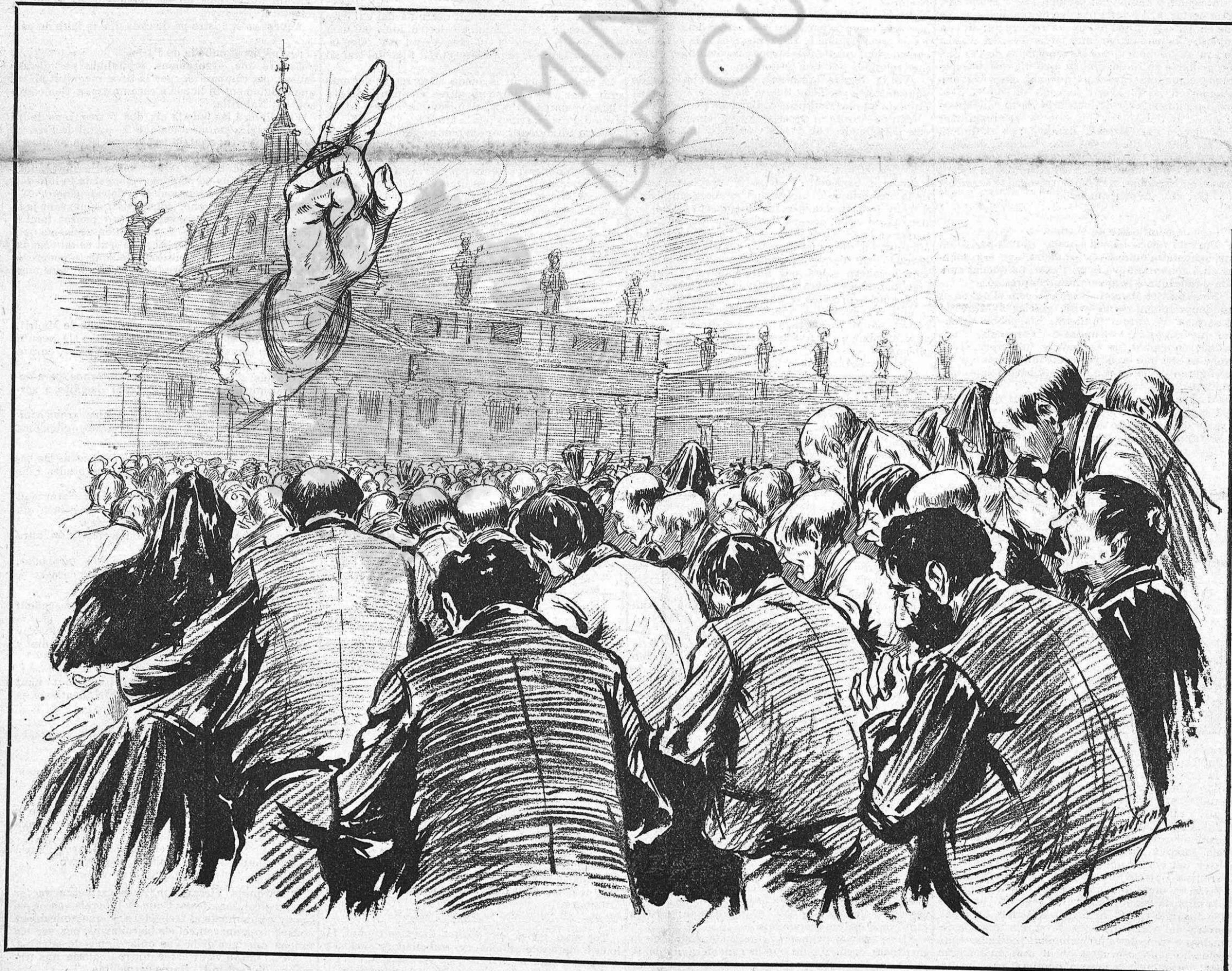
ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2'50

Esperant la benedicció

*Diuhen que progressém,
però ¡mireu encare cóm estém!*

DE DIJOUS À DIJOUS

El governador es a Madrid. A fer què?

Una diuen que hi ha anat per enterar de talladament al Gobern del estat de la qüestió obrera.

Altres asseguren que l' seu viatge no té més objecte que rebre instruccions de 'n García Alix pera preparar la próxima campanya electoral.

Fins n' hi ha que creuen que l' senyor González Rothwos ha anat a la Cort exclusivament per buscar substitut al arcalde Boladeres que, per lo que 's veu, no s'ira.

Possantme en lo just, jo soch de parer que hi ha anat per totas tres coses.

Y fins m' atreveixo a afirmar que si l' Sr. González ha enraonat de bona fe, haurà dit al Gobern:

— La qüestió obrera no son els conservadors els indicats per arreglarla;

Las eleccions, fem lo que fem, las guanyaran els republicans;

Y en quant al nou arcalde, el qui ha de buscarlo es el propi Ajuntament.

— Ha usat el nostre Ponci aquest llenguatge?

Donchs ha dit la pura veritat.

— Ha parlat d' un' altra manera?

Donchs ha pres el pél als seus superiors.

Aun no asamos...

Tot just acabém d' estrenar el papa y ja se'n comensa a fer malbé.

Dimars, als vuit dies justos d' haver sigut elegit, ments estava dient la missa a la capella Paulina, de septe va rodarli l' cap de tal manera, que si l's que l' rodejaven no corran a sostenerlo, allí s' ha visto a l'infaible de bigots per terra com el més vulgar dels mortals quan se desmaya.

Possible es que la cosa no tingui importancia, pero tampoch seria extrany que n' tingués més de la que sembla.

Qui sab... Diuen que l' nou papa en el fondo es una bella persona, de gustos senzills y poch amic d' intrigants y aduladors; diuen que l' seu desitj seria portar a l' Iglesia per derroteros distints dels que en aquests últims temps ha recorregut; diuen qu' entre l' personatges mes poderosos del Vaticà no son gayre ben vistas las tendencias de Pio X a reconciliar-se amb Italia; diuen que alguns dels mateixos cincuenta cardenals que van elegirlo s' empeneixen ja d' haverli concedit el seu vot, vot que, més que a favor del patriarca Sarto van donarlo en contra del Austria que s'oposó terminantament a la elecció del cardenal Rampolla; en fi, diuen tantas, tantas coses, que, recordant las costums de la cort romana y barrejant tots aquests rumors ab l' extrany desmay del altre dia, un no pot menos qu' exclamar, tres o quatre vegadas seguidas:

— Qui sab, qui sab, qui sab...

* * *

Ha mort el ministre de Marina.

Durant l' època del seu mando — diu un periòdic que comenta la notícia — la esquadra, que al començar ell a gobernarla podia mitj anar, ha quedat anulada y reduïda a la mes mínima expressió.

No s' ha vist al mon desgavell com el qu' en el seu departament reyna avuy, gracies a la gestió desastrosa del difunt ministre. Els pochs barcos que quedan estan consumintse als arsenals. L' oficialitat, en cambi, es brillant y numerosa, si bé també es cert que la majoria dels individus qu' en ella figurau y que cobraren uns sous bárbaros no han trepitjat may la cuberta d' un barco.

Això sí, el senyor ministre ha mort riquíssim. M' olvidava de dirlos que tot això s' refereix a Hassán Bajá, ministre de Marina... de Turquia.

No vajin a figurarse un' altra cosa, eh?

PIF PAF

L' ENEMICH DE LA MONARQUÍA

UBLICA en Joaquim Costa la seva notable carta, y denuncia al canto.

Publica en Blasco Ibáñez un celebrat article, explicant la impressió que va produir-hi D. Alfonso XIII, al veure'l passar per davant seu, y denuncia també, y recullida dels periódichs y procés.

Publica l' insigne Salmerón una senzilla circular, en la qual com a jefe del partit republicà únic li indica la manera de ocupar profitosament el temps, durant l' estiu y fins a les pròximes eleccions municipals, y també la circular es denunciada.

Publica en Lerroux un article valent ponderant el caràcter revolucionari que ás indicadas eleccions donarán fatalment las intemperancies y l' abusos del actual govern, y també l' article de 'n Lerroux es objecte de recullida y de denuncia.

Estàs esperant que un per un, tots els diputats de la minoria republicana vajin seguint l' exemple de 'n Joaquim Costa, de 'n Blasco Ibáñez, de 'n Salmerón y de 'n Lerroux, fins a veure's tots ells de nunciats y subjectes a procediments judicials, y una vegada ho hajin conseguit obrin com en Joaquim Costa, despúlinse de la seva inmunitat parlamentaria, y demanin un puesto a la presó.

A la presó es ahont tenen de anar a reunir-se els

dignes representants del poble, els únichs que poden ostentar una representació legítima, conquistada en renyida lluita pel vot dels seus conciutadans.

Es molt just que mentres els bandolers de la política, els violadors de l' honra y de la dignitat de la nació, els lladres dels interessos del poble espanyol se passejan ufans y cinichs, fent gala de la seva impunitat, els bons, els justos, els desinteressats, els que 's preocupan per damunt de tot del be d' Espanya, de la seva dignitat y de la seva honra, vagin á raure á la presó.

Darrera d' ells hi aniré tots, els qu' escribim y 's que parlem, y fins els que no saben d' escriure ni de parlar, pero que alentan dintre del cor l' amor a la República y no tenen cap empaig en declararlo á la fa de mon.

Si no bastan els edificis carcelaris avuy existents, que n' habiliten de nous; pero sápigan y entengan que per molts que siguin els que preparin may serán bastants dadas las ganas que tenim d' omplirlos, fins que de tant entatxonar de carn republicana reventin de un cop y d' ells s' escapi com una riuhada la massa redemptora.

Aquest es un medi com un altre de arribar al fi que tots desitjén.

* * *

L' orientació del actual govern respecte al partit republicà està clarament marcada pels anteriors atropellos, nuncis dels altres que prepara.

La circular dirigida per en García Alix als governadors de las provincias respecte á la celebració de meetings y reunions públicas, es prou expressiva, porque pugui donar lloc a dutes de cap mena.

Se parteix de la base de la inatacabilitat de la institució monárquica, inventantse un nou delict que no figura en el Còdich.

Ja no es la persona del rey la que queda á cubert de tot atach: s' hi coloca també á la monarquía.

En tot meeting, en tota reunió pública, intervenguda per un agent de l' autoritat, completament indecòt en la interpretació de las lleys, ahont aquest se figuri que 's dirigeixen atacs á la institució monárquica, imposará la suspensió del acte, y l' entrega del atestat á las autoritats judiciales.

Y una de dos: ó aquests trobarán culpa ó no n' hi trobaran; pero en un y altre cas, al imposar-se la suspensió del meeting s' haurá comés un atropello, molt més intolerable, en els cassos en que la culpa no existeixi. Quina responsabilitat se deixa per deregar que s' haja escedit en l' us de las sevas atribucions?

Responsabilitats contra l' agents del poder... D' aquestes no se'n parla en la circular del ministro. Es de creure, donchs, que serán tant més volguts y considerats, quants més atropellos cometin, quantas més reunions públicas pertorbin.

Vol tal vegada l' minstre convertir cada un de aquests actes pacífics en un camp de Agramant? Intenta que las multituds indignadas se desborden? Maquina aprofitar aquests desbordaments rebuscata pera pendre peu d' ells y entaular una política de repressió cega y desatentada, de arbitriariat y de forsa?

Probablement.

Aném ja pera vells, y no se'n despintará mai de la memoria la maniobra que va posar en planta á l' any 1869, el minstre de la Gobernació del govern provincial, qu' era llavoras en Sagasta, pera matar en flor l' explet del naixent republicanisme. Víctima fou de aquesta cábala maquiavèlica l' governador de Tarragona, assassinat — els agents de aquell govern sabrà per qui — mentre s' estava efectuant una pacífica manifestació republicana.

D' aquest succés se'n derivà l' desarmament de la milícia republicana, y aquella formidable insurrecció, que fou vensuda per ser mal dirigida, com a engendrada per l' entusiasme irreflexiu dels republicans.

Es per ventura que 'n García Alix preten emular en la present ocasió l' astucia de 'n Sagasta?

En aquest cas, prenguis be la mida y palpís el tupé. Perque l' partit republicà de avuy no es el de llavoras: y si conserva tot l' entusiasme de aquella època d' ebullició, es en cambi més conscient, está millor dirigit, y anirà allí ahont vulgui, y no allá ahont els seus enemics vulguin portarlo.

Per altra part aquell govern, fill de la revolució, y encare casi verge, tenia un prestigi que han perdut per complir els governs de la monarquía restaurada. Y ab tot y això no pogué evitar que quatre anys y mitj més tard signés proclamada á Espanya la República.

* * *

No recordo qui ha dit referintse als plans del actual minstre de la Gobernació, que l' Sr. García Alix no es un tirà, sino un tonto.

Per ser tirà li falta tot: la talla y l' brahó, li falta en especial l' ambient, en el qual en Narváez y en González Bravo exercien las seves tropelias.

En cambi pera ser tonto, no li falta res.

Y com no 'ns dolen prendas, aném á demostrarho bastants al efecte un senzill argument.

Qu' es proposa ab la seva política de suspicacia y de repressió encaminada á trigar l' exercici del dret d' escriure y de parlar? ¿Se proposa salvaguardar á la institució monárquica?

Donchs, diguinsho clar, ell es qui primer y ab més rudesia que ningú l' ataca. Ell es qui la posa en berlina. Ell es qui proclama la seva debilitat, ab sas desusades midas. Si la considerés forta y robusta afrontaría els atacs dels republicans. Si la considerés capassa de fer la felicitat de la nació, poch hauria de temer els efectes que la propaganda republicana pogués produhir en la conciencia del país.

Els republicans atacaríam á la monarquía ab arguments més o menys sólits, més o menos conformats ab l' estat de l' opinió: el Sr. García Alix l' ataca ab actes incontravertibles. D' ell se pot dir lo que 's diu dels imprudents propensos á exagerar el seu zel: á la Monarquía l' estimarà molt; pero de que l' estima l' apunyega.

Ell es avuy el primer y principal enemic de la institució, desde l' punt que la considera tan débil y delicada, que, fins passa per faltar á la ley, suscitantse als sanitos embats de la polémica.

Aquesta convicció patent, prenen arrels en la

consciencia pública, produuirà efectes més positius que totas las propagandas dels odradors republicans.

Tot se pot impedir, menos l' acció de la mort que arriva l' hora.

Y a molts malats qui 's arrebata la vida prematurament, son els més metxes.

P. K.

L' INCENDI DE UNA FÀBRICA

H A quedat destruïda una part de la gran fàbrica, coneguda per Colonia Sedó, situada arran del Llobregat entre Esparraguera y Olesa. Comensà l' incendi en un departament del tercer pis de un dels cossos més importants del edifici ahont hi havien estat instaladas un bon número de màquines filadoras. Promogut, segons se creu, pel roce ab el coixinet de una de aquestes màquines, se propagà ab gran rapidesa á las restants, comunicantse á altres departaments del edifici.

Estava la fàbrica en plena activitat, y 's obrers donaren mostres de un gran valor en l' extinció del incendi. Ja que no pogueren altra cosa, contribuïren á asilarlo, evitant que 's propagés als magatzems y altres dependencies.

Un de aquells infelissos fou víctima de la seva abnegació. Era un pobre minyó de 19 anys, nomenat Jeroni Oller, natural de Abrera, que havent posat els peus sobre una petita claraboia de un terrat, l' vidre s' trençà, esmuntintse ell per l' obertura, fins a anar á caure estrellat al fons de la fàbrica.

Un altre traballador, Joseph Teudas (a) Masques, ab l' afany de salvar la brusa y la botija, que s' havia deixat en la quadra, sufri cremadures de molta gravetat.

Assegurat estava l' edifici per distintas companyies, y encare que las perduïdes materials son considerables, evaluantse en més de un milió de pesetas, el capital perdut serà reintegrat.

En canvi l' traballador, Joseph Teudas, se veurà condemnat á devorar totas las amargors de la desgracia.

De dos á tres mil obrers traballaven en la fàbrica, y la major part d' ells quedan sense ocupació y sense recursos. Per aquests cooperadors de l' activitat industrial, no hi ha segurs, ni que n' hi ha que contarien tampoch ab medis per procurar-s'is.

La reconstrucció de la part derruida del edifici y la sustitució de las màquines destruïdes pel foc exigirà un plazo de sis mesos á un any. Qu' farà en tot aquest temps els pobres fills del traball y sus famílies?

A mols d' ells no 's queda altre remey qu' emigrar, anar á disputar-se ab altres companyies de distintas comarcas fabrils, el miserable rosegó de pà, cada dia més mermat per la crisi.

Compadísim de tot cor als pobres fills del traball, y excitém á fer per ells tot lo que 's pugni. Si l' govern no fa res, perque ja sabem que l' fondo de calamitats públiques, serveix per tot, menos per remediar las verdaderas necessitats, podrían y deurián els industrials de tot Catalunya recordar-se de aquells desventurats.

Y dich que deurián, per quant lo que fassin per ells serà sempre un punt de generositat, qu' en els actuals moments contribuïran á endolcir las agors de la discordia social.

J.

ATMÓSFERA SANA

Aquest ayer tan sà qu' ara 's respira, enforteix els pulmons, tan temps intoxicats pel funest virus monárquich-religiós.

Aquest ayer tan sà qu' ara 's respira, ens donarà valor per arribar al lloc que Espanya anbla; sembrarà les llevors

de noves plantas, ploràs de vida... símbols de pau y amor.

!Pit y fora, espanyols! d' ideas nobles!... !Fem gran nostra nació!

ANDRESITO

ORRE aquests días el rumor de que molts dels elements que fins ara havíen seguit á n' en Canalejas, se disposan á evolucionar cap á l' esquerre.

Ben vinguts signiu al camp de la República, si per si reconeixen que trepitjaven terreno fals!

Ben vinguts, sobre tot, si desprèneste de tot pensament ambicions, venen animats de la idea de lluitar desinteressadament, per las llibertats democràtiques y per la regeneració d' Espanya!

S' ha fet de moda aquests días, estableix diferenciacions en las masses traballadoras.

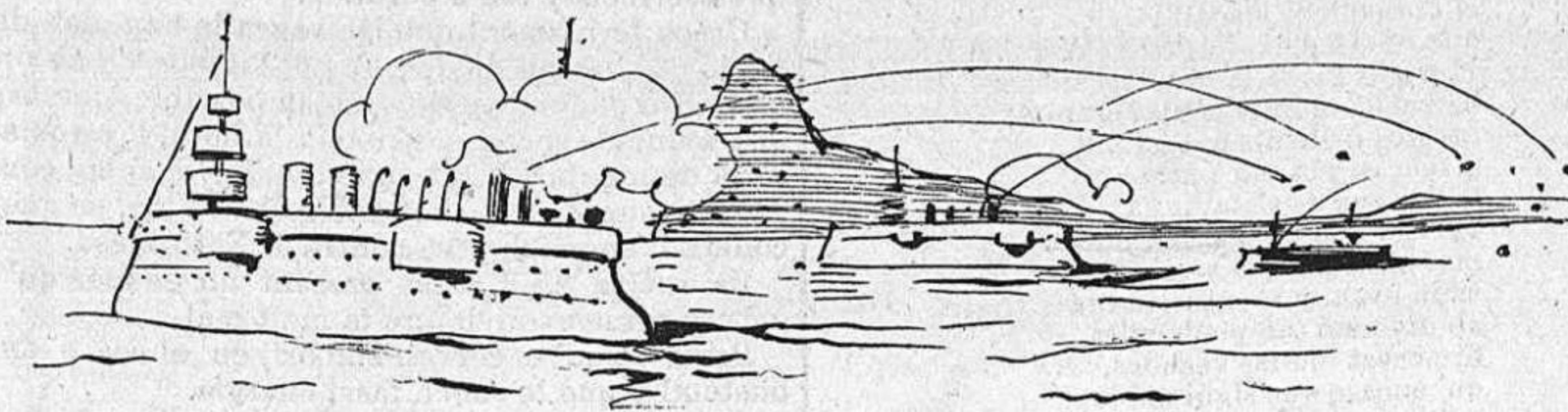
Se dona com article de fe l' existencia de dos elements distints: l' agitador y l' obrer.

L' agitador: el taul que 's complau en fomentar la desesperació del traballador, en llençar-lo, á copia d' excusions y amenassas, pel camí de la rebeldia.

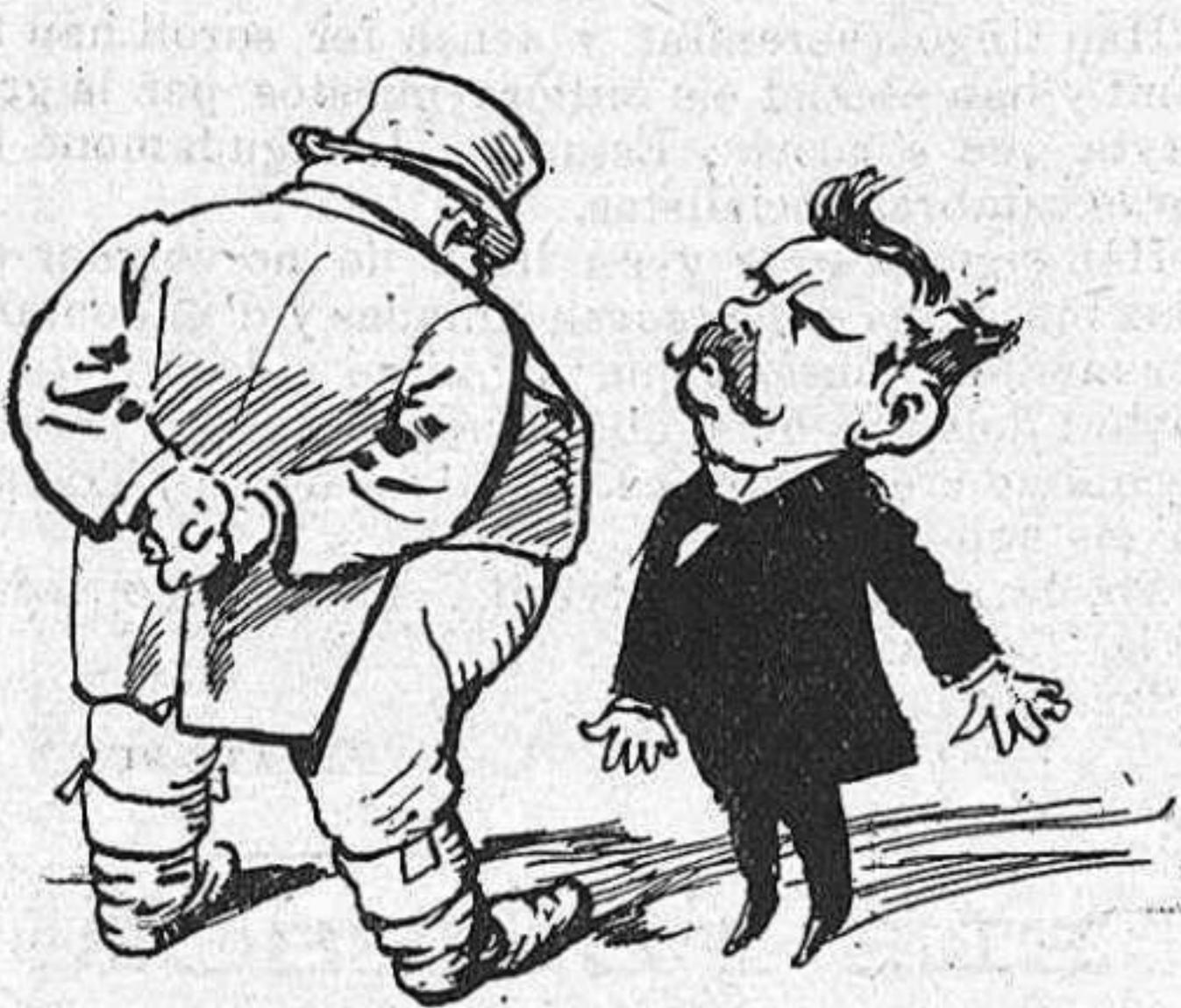
L' obrer: que dòcilment se deixa influir pel que crida mes.

* * *

Telégrama comentat

Durant les maniobres que practicaven uns barcos anglesos davant de Gibraltar, alguns dels seus projectils van anar a caure en territori espanyol, causant desperfectes i sembrant el pànic conseqüent. Sembla que l'govern reclamarà.

Senyor John Bull, això no pot quedar així. Vosté ha violat el nostre territori; es precs arreglar aquest assumptu, ¿m' entén?

—Yes, y se m' ocorre un modo molt senzill. Com cada dia podríem trobar-nos en aquest cas, lo millor serà que tot aquell terren hont poden arribar els projectis dels meus barcos que maniobrin en aguas de Gibraltar...

... Passi á ser meu. Així no 'ls causaré cap modestia á vostés, y com si acás el mal me 'l faré á casa... ja 'm cuidaré jo d' arreglarlo.

—Qué me 'n diu del arreglo? —(Que mes val que 'm fiqui la llengua á la butxaca!)

predicador. Mes hauria valgut que li haguessen reventat les galtes, llensantli á la fàs una rialleta, ho mèrica.

Al veure'l gran número de traballadors del Arsenal que s'han quedat en vaga, l'Ajuntament de San Fernando ha dimitit en massa.

Pero 'l govern li ha fet saber que les dimissions colectivas de las corporacions municipals no son licitas, y qu'ell no està disposat a tolerarlas.

El govern es aixís. No li fa res que 'ls traballadors del Arsenal se quedin sense feyna; pero en canvi desitja que 'ls regidors de San Fernando tinguin molts traballs.

De un article polítich que publica *La Vanguardia*: «Pero sea cuales fueren las habilidades de los maquiavelos conservadores, el caso es que la ciència electoral se presenta en condiciones excepcionales, y que todos los elementos adversos á la monarquia se juntan y organizan para el combate, dándose una situación grave, tan grave que constituye una especie de *júicio de Dio*; modernista entre la monarquía y la República.»

C'est gal Un verdader judici de Dau.

Y ja veurán com aquesta vegada també Deu se cala 'l gorro frigi.

Un ricatxo francés, tan opulent com maniàtic, se n'ha anat á la costa occidental del Africa, á fundar l'imperi del Sahara, fentse proclamar emperador, ab el nom de D. Jaume I.

Las bandas moras que pululan per aquells arenals estan que no hi veuen de cap ull.

D. Jaume I els provehirà de carn cristiana per fer el seu *alcusci*.

J'quina sort serà per nosaltres, si 'l nou emperador contractés pel servei del seu imperi, als polítics monàrquics espanyols, que dintre de poch van á quedarse sense empleo!

CANTALLOPS, 9 de agost

El dilluns y dimarts de la setmana passada, ab motiu de celebrar aquest poble sa festa major, v'ha presenciar-se un espectacle soberanament ridicol. Ens referim al fet de que l'arcade y el jutje van anar, precedits de l'orquestra, desde la casa de la vila á la rectoria y desde allí seguits de un vol de corps, afamats de carn humana, cap á l'iglesia á darse cops al pit. ¿No 'ls sembla á vostés que les autoritats civils que representen l'Estat, al posar-se als peus de les autoritats eclesiàstiques han de ser uns ninots y que 's van deixar rifar ab molt de bombo pels sotanars? La qüestió per aquesta gent es figurar. — El mateix dia, el dilluns, al fer la professió, el nostre *Morrut* y en *Pepet de la Mona* de La Junquera, la emprenqueren contra un francès perque no 's traguer 'l batrell al passar ells. Dit francès prometé enviar-nos tan prompte li sigui possible, l'*insecticida Combes* que diu qu' es un remey seguir per acabar ab aquests classe de microbis.

TARRAGONA, 9 de agost

En aquesta ciutat teníam un Inspector de primera

dém estar d'alegres al veure que Tarragona cada dia va decayent més, y que 'ls seus habitants, per no morir de fam se veuen precisats á emigrar, venint, en canvi, molts d'escarabats.

VENDRELL, 10 de agost

Dimecres, dia 5 del corrent, tingué la desgracia de caure sota les rodas del tren en la estació-apedero de Sant Vicens un noi de 15 anys.

El noi en grave estat fou trasladat en aquesta vila, morint á la matinada del dia 6.

El noi sigué enterrat com un gós, sense caixa, veyent alguns veïns del Vendrell aquell trist espectacle.

Senyor arcalde: ja no se'n deu recordar d'aquell pregó que val l'agutzi dient que no ataquessin la moral per fer aquesta vila una població culta, etc....

Ja veu ha sigut vosté el primer en fer veure que 'l Vendrell no perteneix á les poblacions cultas. Si vol fer economies no las fassí al baixos de morts. Suprimeix 'ls gastos religiosos y 'ls vendrellencs li agrairán.

PREDICAR LO QUE NO 'S CREU

Dalt la trona predicava de un petit poble el rectò, diuent que 'a qui no dejunava Deu no li dava el perdó. Y l'escolà qu' escoltava sota la trona, corrents se'n anà á la vicaría, menjantse en pochs moments un tros de carn que hi havia sens deixarn' poca ni gens.

Quan fou lo sermó acabat, el rectò, molt satisfet, creyent trobar preparat son esmorzà, quedà fret al trovarsel ja menjat.

«No podrà pas ser ningú que 'l xicot, el delinqüent, puig si aquí hi ha entrat algú, (va pensar ell al moment), no forta oportú.»

Emprenent á l'escolà el rectò, així li digué: —Qui m' ha tocat l'esmorzà? tú ets l'única que pots sabé... —Jo! —seix el noi contestà. —Perque á qui no dejunes, segons vosté ha predicat: —Deu, no 'l perdonava! Entés. Donchs jo per vosté he pecat porque Deu no 'l castigüés.

J. MORET DE GRACIA

DE RE PAPÁBIL

A siguit elegit Papa el que menos s'esperava, en *Pepet del Sastre*, l'fill de un pobre agutzi, germà de un negociant de vins, y cunyat á la vegada de un sagristà y de un hostaler de poble. Baix aquest punt de vista l'elecció del noi Pontífice es essencialment democràtica.

Els cardenals poderosos que s' disputaven la tiara encarnissadament, no pogueren sortir ab la seva, y no hi hagué mes remey que favoritzar á un tercer en discordia. D'altra manera ja son prou vells, y s'haurian mort tots en els departaments del Cónclave, ahont diuhen que hi feya una calor terrible.

El desitj de sortir de una vegada á pendre la fresca degué ser l'estímul principal de que's valgué l'Esperit Sant, perque si la séptima votació cinquanta d'ells s'lo menos se possessin d'acord.

Y desde tal cosa consegüiren, pogueren respirar, exclamat: —A la fi, *Papam habemus!*

* *

Ab l'elecció de 'n *Pepet del Sastre* se donan per complertas les profecías que s'atribueixen á Sant Malaquías, en quant al lema *Ignis ardens* (Foch ardent), que havia de correspondre al successor de Lleó XIII.

Sobre aquest particular, dono la veu á *La Perdiu*.

«Deixant de banda —dium —que 'l ardent esperit de caritat del Papa actual pot justificar per si sol l'emental lema, cal considerar que la mort de Lleó XIII s'escaigué á ser el dia de Sant Elías, qui fou arrabassat en la terra per un carro de foc; que Pius X es fill de Sicilia, en quina vila està situat el volcà Etna; que l'elecció del Papa va verificarse en la diada del Sant Domingo de Guzmán, á quina imatge s'hi adicina un gos que porta á la boca un'atxa encesa; que 'l nou Pontífex ha pujat al sol de Sant Pere estant el Vesubi en erupció, y finalment que 'l títol cardenalici del Sant Pare es el de Sant Bernat de les Terres.»

Ja veuen si totes aquestes caborias son calentes y grosses.

Ignis ardens! *La Perdiu* s'ha descuidat el número de puros de l'Habana que hauran consumit els cardenals durant la celebració del Cónclave.

Pero qui mes desconsolat ha de mostrarse ab aixó del *Ignis ardens*, es sens dupte el pretendent Ramonella.

En l'*ignis* atiat pel veto del emperador austriach, se li ha ben cremat la costella.

* *

El nom de Joseph que portava l'elegit desde que varen batejarlo semblava venir-li que ni pintat, tenint en compte les condicions personals que se li atribuixen.

Si es, com asseguran, modest, senzill, caritatiu, afable y home de pocas pretensions, Joseph podria continuarse diuent, en honor del seu venerable patró, 'l sant mes pacient y manso del calendari.

Pero á pesar de això va cambiarse el nom pel de Pio.

¿Y no saben per qué?

Perque assegurar qu'en no cambiársel hi ha pena de la vida. Tant es així, que se sita á dos ó tres Papas, els únics que van resistir á cambiársel, y van morir poches dies després de la seva elecció.

Dirán vostés qu'en tot això son falornias, verdades supersticions; pero han de tenir en compte que las supersticions y las falornias constitueixen la salsa de la religió católica, y sol ser aquesta salsa

tan abundant, que molts vegades tapa per complet el tall.

* *

Si en *Pepet del Sastre*'s deya avants Joseph y ara's diu Pio, senyal de qu'ell mateix ha conegit que desde l'instant de cenyir la tiara havia de ser un home molt distint de lo que venia sent mentres ostentà 'l capelo cardenalici.

Així, donchs, quedarán completament desorientats els que feyan calendaris, prenen peu dels seus actes anteriors.

Tant podrá enganyar-se el rey de las Húngaras, que s'confessava ab ell quan era Patriarca de Venecia, com els membres de la familia real italiana, que recordavan els rasgos de benevolencia y cortesia qu'en distintas ocasions y sobre tot al visitar la ciutat de las llacunes havia tingut ab ells.

El rey de las Húngaras, sobre tot, prompte caurá del burro. Perque una de dos: al confessarse ab en *Pepet del Sastre*, ó li deya tots els pecats ó n'hi amagava alguns. En el primer cas, sabent tota la seva vida y miraclos, no voldrá protegirlo per massa tronera, y en el segon cas, coneixent el seu disimulo, no podrà ampararlo per hipòcrita.

* *

Un Papa es sempre un personatje misteriós; alguna cosa semblant á un meló per encetar, que ningú pot assegurar si serà bo, fins á tatxarlo.

Quants melons de molt peu y bona olor resultan carabassas!

Y apart de aixó, 'ls Pontífices de la Iglesia católica, ab totes les seves infusions de infalibles, resulta les mes de les vegadas que no son ningú, dadas las molts y poderoses influencies qu'en están subjectes.

Mentre son cardenals —qu'en són de quan deurià estar á la gavia— volan ab entera llibertat; pero desde l'instant que 'ls fan Papas —qu'en són hauríen de volar ab entera llibertat— els enganjan.

De bon grat ó de mal grat han de acceptar aquesta reclusió, perque així de ser Presoner del Vaticà es una necessitat absoluta, impossada pels interessos de l'Iglesia. Pio X no ha tingut mes remey que admétrela, perdent el bitllet de *vuelta*, que va pendre al sortir de Venecia per encaminar-se á Roma. Ell mateix trobarà algun dia lo que li costa aquesta pèrdua. Qui sab si anyorarà las gallinas, els conills, els tocincs que criava, allà en aquella ciutat quan era simple cardenal!

Dona menos disgustos la viram de corral, que la viram eclesiàstica.

* *

Vegin, si no, com al primer pas ja va ensopregar. Dat el caràcter conciliador que li reconeix tothom, se li atribuïa'l propòsit de realitzar el seu primer acte de Pontífice, sortint á la *loggia* exterior del Vaticà, á donar la benedicció al poble. Aquest acte venia á acabar per sempre mes ab la ridícula llegenda de l'emprisonament del Papa.

Donchs perque aquesta llegenda continui, no va atrevir-se á realitzar el seu propòsit ó no li van permetre que 'l portés á cap, beneficiant al poble desde la *loggia* interior de la iglesia de Sant Pere.

Ja està pres. Y pres en una gavia daurada. Ell tant senzill estarà condemnat á viure rodejat de tresors y de riquesas. Ell tant franch, tant obert, permaneixerà tancat fins que 's mori darrera de les macis muralles de la residència vaticana, construïdas per l'hipocrisia y la mentida.

Y així serà sempre lo que 'ls altres vulguin que signi, may lo qu'ell pretengui ser.

Llegí la altre dia en un periòdic que ab motiu de les festes de la coronació, en les quals se desmenteix l'esperit de la religió cristiana, desplegant una pompa propia sols del paganisme, el nou Papa havia tingut un rasgo que l'enalteix.

En efecte: va recomenar que les tals festas se solemnissen en tota la cristiandat ab almoynas y actes de caritat als pobres, així com ab donatius als que carexin de medis de viure, *sense tenir en compte la confessió religiosa á que pertanyin*.

Aquest rasgo revela una gran bondat de cor y un esperit molt cristian, encaminat á considerar á tots els homes com á germans y á socorre'r's en les seves necessitats, siguin les que 's vulguin las idees que professin.

Desgraciadament, no passa de ser sino un bon consell, quan per ser eficàs hauria valgut mes que hagués sigut un gran exemple.

Pio X hauria pogut inaugurar el seu pontificat no limitantse á aconsellar que 's fassí caritat als pobres, sino fentla ell mateix: liquidant els tresors acumulats en el Vaticà, y sustituint de una vegada el culte del vadell d'or, pel culte de Jesucrist.

P. DEL O.

EL VIATJE DE D. FRANCISCO

—Com us deya, Villaverde, així se'n va á can Pistrats.

La formidable campanya dels murris republicans

(que 'l dimoni se 'ls importi,

ja que Deu els ha deixat),

posa en perill tan gravíssim

del Estat la vella nau,

que si à forta no 'ns ajudan,

no sé lo que 'ns passarà.

—Pero dno us sembla, Silvela,

que 'l pas que ara aneu á dar

salvàrs els nostres apuros?

—Així ho crech: per xo me 'n vaig.

No vull que may pugui dirse

qu' hi abandonat el malalt

sense probar tots els metges.

—Expliqueume 'l vostre plan.

—Primer pen

6 ab el toro de sant March.
—Y si Fransa us clava un mico
y us envia á passejar?
—Passejuré, y xano xano,
sens darmes per agraviat,
me trasladaré á Alemania,
á veure si per allá
trobo mes bona acullida.
Alemania ja no es camp
hont's hi crini tan mal' herba
com á Fransa. El soberà
d' aquell colossal imperi
es un xicot molt trepat,
y'm sembla que quan li expliqui
lo que aquí 'ns està passant,
ab la seva afició eterna
á ficarse en tot 'qu sabí
potser s' arregli la cosa
en menos que conta un gall.
—Y si tampoch Alemania
està d' humor per donar
lo qu' Espanya necessita,
qué fareu?

—En aquest cas
aniré fins á Inglaterra.
—Gosareu á aburrí'l mar?
—(Cóm)... No recordem que un dia
vaig vestirme d' admirant
y que ja ab l' aigua salada
hi estich familiariat?
L' anglés, diguin lo que vulguin
els deudors recalcitrants,
es un poble arxi-símpatic,
vehi nostre sigles hâ,
molt capas de deixá un duro
si sab que n' hi han de tornar
deu ó dotz d' interessos,
y que may, may's ha negat
á sorti y treure la cara
pels débils que tener rals
ó finquetas á propòsit
per vendre ó per empenyar.
—El plan me sembla magnific,
com per vos imaginat;
pero se m' acut un dupte:
sigui l' qui sigui l' barbián
que accepti la nostra aliansa,
suposo jo que voldrà
alguna cosa en cambi.
—Quif ho dups? Aixó es natural:
el que toma, d' dar se obliga.
—Bueno, qué penseu donar,
sabent com sabeu de sobre
l' estat de nostres cabals?
Colonias, qui sab hont paran;
esquadra, s' està acabant
de pudrir per questas costas;
foras, com no siguin jay!
las qu' estém fent de flaquesa,
no m' podém oferir cap;
diners, registreu la caixa,
y si hi troben un sol ral
me deixo tallá... 'ls bigots.
—Qué donareu?... Lo qu' ells vulguin!
Olvideu, desventurat,
que quan un home s' ofega
no s' entreté may mirant
de quin' aigua beu?

—Francisco,
perdoneume.

—Perdonat.

Pero penseu que si trobo
qu' m' vulguí allargar la mà,
no aniré jo á escambarli
la recompensa. Qu' es cast!
Li dare... lo que m' demani:
las barbassas de 'n Pidal,
las dents del amic Romero,
la trompa de 'n Sánchez Nas,
la pell del lleó d' Espanya,
ilo que li passí del cap!

Ab serveys de cert calibre
no es permés regatejar
ni posa al saldo de comptes
la menor dificultat.

—Sobre tot no sent nosaltres
els qui ho havén de pagar.

—Aixó mateix: mentre s' logri
tirá un quant temps endevant,
qué n' hem de fer dels enredos
que poguén ocasionar?
—Qué 'ns importa lo que vingui
dintre de quatre ó sis anys?
Tras de nosaltres, com deya
auell rey despreocupat,
el diluri.

—Bien chafado!
Sou, Silvela, l' peix més llorch
que hi ha als nostres mars polifíchs.
—Es aproba l' plan?

—Aprobat:

anéusen en hora bona,
traballeu la cosa ab art,
y hasta la felts tornada.

—Que será prompte! Au revuert!

C. GUMÀ

Fantasías tradicionalistas

EMBLA mentida lo que 'ls arders caniculars exaltan l' imaginació de las personas, carlistas inclusives...

Pues, no se 'ls ha figurat á aquestes infelisos somiatravistas que ab l' adventiu del nou papa la seva causa está com qui diu á dos travessos

de dit del triomf...

A escoltarlos á n' ells, aixó son fabas contadas. Y s' han equivocat de verdura: no son fabas, sino cebes.

Els seus rahanaments resultan deliciosos.

—El papa —diuhen— avans de serho, era patriarca de Venecia.

—Com don Carlos viu habitualment allí, el venerable Sarto tingué ocasió de conéixer'l y d' apreciar las qualitats que l' adorran...—

Per lo tant, catapíum rey.

Lo mateix que si jo digués: —Jo moltes vegadas vaig á Moncada. Y com que l' dia que la Cecilia Aznar va passar, acompañada de la guardia civil, per aquell pintoresch poble jo m' trobava á l' estació y vaig tenir ocasió de veure de quin color dinya les faldillas, opino que se la pot ben bén nombrar vice-presidenta de las *Hijas de María* ó secretaria de la *Reparadora*.

Ja sé que demanar sentit comú als carlistas es demanar peras al om ó monedas d' or al Banch d'

Espanya; pero, de no ser així, se 'ls podria replicar, contestant á la seva extranya argumentació:

—Que 'l cardenal Sarto, vivint á Venecia, coneixia y rebia á don Carlos... Y qué? No deu ser ell l' únic papapatas que 'l bon cardenal reb y coneix.

Els càrrecs oficials així y á altres cosas oblien. Vehins cardenal y pretendent d' una mateixa població; forcats per las circumstancies á veure y tractarse, ¿qué té de particular que 'l bisbe de la perla del Adriàtic admetés á don Carlos al seu palau y li deixés besar la mà de tant en tant, sobre tot si, com es de creure, el rey de les húngaras era una mica pròdigh en el relengó de limosnas y donatius?

—Oh, no!—responen els carlistas:—La acullida que al *Senyor* dispensava el cardenal Sarto era molt diferente de la que feya á l' altra gent. Els que ho havían presenciat poden atestigarho. El prelat salvadua carinyosament al nostre *rey*, se 'l mirava ab verdadera insistència, l' escoltava ab marcada atenció...

—Pobre gent!... El salvadua, se 'l mirava, l' escoltava...

Naturalment que al véurel entrar havia de saldarlo. Donchs ¿qué volfan que fes? Que 'l rebés á puntadas de peu ó que li tirés bácul y mitra entre cap y coll?

Se 'l mirava... La veritat es que ab l' escassés d' espectacles que a Venecia s' experimenta, las pocas gangas que per carambola s' hi ofereixen deuen haverse d' aprofitar. Cóm no mirar-se atentament á aquest tipo singular que á pesar de las numerosas pallissas que porta al demunt s' empunya encare en ser rey d' una nació que cada vegada que 'l veu á tret el reb á tiros?

L' escoltava ab marcada atenció... Ja ho crech! Y fins m' hi jugaria qualsevol cosa que, tot escoltantlo, devia pensar:

—Aquest es l' heroe del *as d' oros*, el fugitiu d' Oroquieta, l' amic intim de la Samoggi, el que després d' haver fet la infelicitat de la seva familia, té la nica pretensió de fer la desgracia dels espanyols...

—Qui 'ns assegura que las reflexions que 'l cardenal Sarto s' feya al veure á don Carlos no eran aquestas?

* * *

Pero, vaya; fins tractantse d' una gent que no s' ho mereix, siguém generosos.

Concedim que l' patriarca de Venecia estava entusiastamat, enamorat del *ex-novo terzo*, y que avuy, al pujar en Sarto al soli pontifici, sent encare revirre en el seu cor l' afecte que pel barbut pretendent va sentir un dia.

—Qué succehirá en aquest cas?

—Suposan els carlistas que l' influencia del papa es tan grossa y decisiva que pot fer cambiar d' aspecte la perduda causa del pretendent?

Se necesita tota l' imaginació de 'n Vazquez de Mella—que per cert en Iloch de gallego hauria de ser andalús—per arribar á figurarre que sí.

En efecte: l' candidat derrotat á Barcelona, l' orador que va sortir de Santiago declarant que venia aquí á guanyarre á forsa de sermons l' acta que quatre sagristans xiflats li havian ofert, ha tingut la frescura de dirlo ab tota la boca:

—¡S' acosta'l gran moment! El papa es nostre y d' ell ho hem d' esperar tot. El dia que Pío X vulgui parlar; el demati que s' aixequi d' humor y, suant la ploma, escrigui una encíclica declarantemente públicament partidari de don Carlos, el triunfo de la nostra causa serà qüestió de vintiquatre horas.—

—Pobre senyor Mella... Si m' ha de creure á mí, plegui d' aixó de fer de profecías, que no hi entén iota.

—El papa, posant á don Carles en el trono no més ab un cop d' enciclical... ¡Ell, ell que, malgrat els desesperats esforços que fa, no ha pogut recobrar la seva perduda corona, volgutne regular una á un búltara com el marit de doanya Berta!...

Hi ha qui viu de renda, hi ha qui viu del negoci, hi ha qui viu d' ilusions...

Els carlistas son d' aquests. Pero ilusions tan estupendas y extravagants com las que 'l *rifat* Mella els vol fer empassar, duplo que jamay las haguessin boncebudas ni somiadas.

No, pobre candidat derrotat: l' època de las *llegendas* ha passat y la de la eficacia dels *ordenó y mandó* dels papas també.

Si Pío X dona una encíclica á favor de don Carlos y aquest té l' candor de pèndre's en serio y se'n ve així, no sevá una corona lo que hi trobarà.

Mes fàcil es que hi troi una tund de *patre* y *muy señor mío*, qu' ell sabrà si es la quarta, la quinta o la sexta que reb...

Nosaltres ja hem perdut el compte.

FANTÁSTIC

ELS QUE VAN ALS TOROS

Ara que 'm vaga una estona
vaig á contarvos ab calma
qui son els que van á veure
aquesta festa tan... bárbara
de las corridas de toros;
festas que per sis diables
son fort de la decadència
de nostra volguda Espanya.
Els concurrents á la festa
son... Anemsen á la Plaça
una tarda de corrida;
y sens mouren de l' entrada,
molt fàcilment podré veure
als que per nostre desgracia
concients ó be inconcienciant,
fomentan aquesta plaga
de las corridas de toros,
festa molt propia de... cafres.

Comensém. Aquesta colla
que venen tot fent gatzen;
donant á tothom empentes
y movent gran saragata.

van 'ls toros... per si poden
netejá' algunes butxaca.
A questa que ve ab un cotxe
com si fos una gran dama;
que porta clavells al cap,
la cara plena de... mangra;
y 'l vestit molt virolat,
es sols uns... maturranga
que va als toros, per fer lo...
que ja poden figurarse.

Aquest tipo presumit
que del *charrette* are baixa,
si l' escolteu, vos dirà
que descondeix del rey... Wamba.
Porta 'ls dits tots plens d' anells;
barret d' aquests d' alas amplas;
grossos brillants á 'n el pit,
y sent català, no parla
la llengua de Catalunya.
Ell diu que té la sanch blava,
mes al veure que va als toros
cada festa, y s' entusiasma
ab diversió tan poch cultura,
hi pensat moltes vegadas,
qu' encare que sigui noble
pels seus pergamins, li falta
la noblesa que tenim
tots els que tenim entranyas.

Aquestas dugas xicotines
que cubreixen las espaldas
ab modacors de Manila,
no més son que dugas... flàvies;
puig no crech jo que cap dona
de las que son de sa casa,
vagi als toros per sentir
las estupides parusals
d' aquell públic, que 's compón
sols de gente... rompe y rasga.

Aquest anglès y l' inglese
que li serveix de companya,
y ell ab sus patillas llargues,
també van á veure 'ls toros
per quan tornin á sa Patria
fer públic que las costums
no bastant salvatges.

Aquest altre que va ab brusa,
fa dos anys que no traballa.
Està endreutat fins al coll;
y 'l grandissim papa-nous,
per andar als toros, s' empunya
tot lo seu... i y lo dels altres!

Y aquest altre que ara ve,
es un veí de l' escala
que té fills bastant crescents...
ly ni un mot de lletra saben!

Els diners per pagà l' mestre,
el ximpleti, diu que li racan,
mentres que per anà' als toros...
miserablement se 's gasta.

Aquests son els concurrents
al repugnant espectacle,
que possa nostra nació...
al mateix nivell de l' África!

LLUIS G. SALVADOR

El secret de la victoria

(FILOSOFÍAS D' ESTAR PER CASA)

ER triomfar precisan dos factors
imprescindibles: Ser *murri* y ser
fort.

Veusquí 'l gran secret. A tot
auell qui lluysi sens esgrimir
aquestas dugas armas, més li
valdrà qu' abandonés el camp.

L' home qu' es viu, fa camí sempre, es veritat,
pro si no es fort, ve que quant els altres s' adonan
d' ell, el tira á terra. Y 'l que solament es fort, es
causa de donar cops de puny perquè 'l tanto no cau,
ahont deuria caure.

Aquestas dugas maneras de combatre no reportan
al combatent altre cosa que desprestigis y grans
pérdues d' energia irrecuperable.

Ser *murri* y fort á la vegada: aixó es el problema.
Gens difícil de resoldre per cert, si 'l que lluysi no
amparés d' dintre seu al primer de tots els enemicis
qu' es la falta de serenitat.

Dihent aixó no es que intenti ni de lluny anar
contra l' entusiasme, pro si qu' haig d' advertir
que hi han molts entusiasmes que fan mal perquè
privan qu' obri la rabó.

Cal que 'l cervell elabori fredament mentres la
sanch s'engresca y bull. Un cop hem equilibrat aixís
l' entusiasme, 'ns trovem en vias d' esser *murris*
y forts.

El seny, gosant d' una perfecta serenitat, fa tática,
estàvia temps y sanch. Y 'l temps y la sanch
obtenen en el cos calent d' entusiasme, fa forsa.

Tenim donchs, obrant ab serenitat, una gran ventat
sobre l' enemic que 'l veym clarament y
s' ens fa possible estudiarlo ab conciencia.

Y així que 'l coneixem d' una manera perfecta,
busquem y trovem els medis per combatre'l y el
problema està resolt.

Aribant aquí, vull parlar de medicina. ¿Ho troeu
extrany? Escolteu, donchs, que hi va be com el
pà a la boca.

Avants dels temps moderns la ciència medical
anava perduda, veya 'ls efectes de l' mal pro no
coneixia l' enemic. Els metjies, receptavan ab bona
fe pro á la babala. El remey era inseguí y 'ls efectes
incomplets. A cada punt esclataven epidemias difi-
cils de combatre. Moria la gent com moscas per
la poderosa rahó de que á pesar de donarli un nom
no coneixen el mal.

Vingueren, are l' un are l' altre, els homes de cap
seré y veusquí qu' aquesta serenitat els dotà d' una
gran forsa d' estudi. Y descubriren el mon dels mi-
crobes.

A vants creyan qu' els nirvis, la sanch, ó lo que fos
del cos humà es posava malalt, perquè si, com si
dignissim, are se sab de segur qu' un enmalaltex
perquè una barbaritat d' animalets infinitament pe-
titxos li arman verdaderas batallas á dintre 'l cos.
He explicat llengerament aixó tant sapigut per
arribar á una finalitat:

El gran *quid* es coneixer l' enemic avants d'
obrar.

Sé perfectament que pensareu que quan se tracta
d' un cas apremiant no 's pot perdre l' temps espe-
rant que neixi l' home qu' ens ha de descobrir l'
enemic.

Entre la barca de Sant Pere y 'l vaporet del Progrés

Pto X:—¿Ahónt me ficaré? ¿Al vaporet ó á la barca?
ELS CARDENALS:—¡A la barca, á la barca!

més de una vegada conseqüències fatales als pobles. El poder dels reys continua sent exhorrifiant, y la seva influència, fins en els païssos constitucionals com Bèlgica, Rumania, Inglaterra y Noruega es pot d'ores i sempre, encare que sigui exercida, no per la Constitució, sino al costat d'ella ó sens ella. Ne posseíem testimonis que res poden recusar-se. L' honorable Gladstone, tant competent en la matèria, s'ha expressat de una manera molt significativa respecte á la significació dels reys, en el *Nineteenth Century*.

Certes publicacions del nostre temps donan molta llum sobre aquest punt, en especial la biografia del príncep Albert per Martín, que conté la correspondència entre 'ls prínceps Albert y Guillermo de Prussia, el futur emperador y rey; la ressenya de les relacions de Napoleón III ab la cort de Inglaterra; las Memorias del baró Stockmar; las parts més verídiques de las Memorias del conceller àulich Schudiger, de Medring, etc., etc.

Veyem com en els gabinetes dels reys, per damunt del poble, del Parlament y dels ministres, se teixen els fils de relacions íntimes; com els monarcas conferencien directament entre ells; com jutjan cada succés polític, ans que tot, baix el punt de vista dels seus interessos dinàstics; com se fan solidaris uns d'altres enfront del moviment que porta als pobles á reconeixre les seves forças y 'ls seus drets; com en les més graves resolucions que exerceixen una acció fatal sobre milions de individuos, se deixen influir per caprichos, amistats y antipatias personals.

Els oradors del poble pronuncian grans frases en les assambleas, els diputats declaran en el Parlament, els ministres fan donantze ayres de importància les seves revelacions: tot sembla estar convencuts de que ells sols dirigeixen els destins del seu país; pero entre tant el rey somriu ab desprecio, y envia cartas confidencials als seus amics de l'altra part de la frontera, y resulta ab ells tota mena de coses, aliansas y exclusions, la guerra y la pau, conquistas y cessions de territoris; concedeixen ó restringen; y quan el plan està combinat s'exerceix sense cuidarse de la xerrameca dels Parlaments.

Els reys troben també medis en abundància per veure realisada la seva voluntat baix una forma correctament constitucional, que no es gens difícil crear pera sas necessitats las corrents de opinió pública que millor els convé; y succeix, per últim, que fins els reys que s'veuen obligats á no exercir més que un paper purament decoratiu en l'Estat, no per això deixan de ser els que pronuncian la paraula decisiva en la vida dels pobles, avuy igual qu'en la Edat Mitja, tal vegada més que llavoras, perque en aquell temps, l'aliança dels reys entre ells era més débil; el sentiment de la seva mútua solidaritat no existia; encare, y 'ls seus aliats naturals, l'aristocracia y l'alt clero, estaven molt menys á la seva devoció.

La cobardia dels homes que, contrariant la seva intel·ligència y las seves conviccions, practican la mentida monàrquica, 's venja sobre ells mateixos, ó millor dit sobre 'l progrés humà. Els pseudo-lliberals que s'figuran enganyar als reys, concedint-los privilegis y honors il·lusoris, segons ells, son de seguir enganyats pels soberans: aquests saben unir molt habilitat á l'aparició de poder que se 'ls deixa, la realitat del poder mateix. No es la monarquia en els païssos constitucionals tan il·lusoria com els que practican la mentida dinàstica; en canvi es nula per complir la sobiranía nacional.

MAX NORDAU

LLOT NEGRE

Aixerideta, ignocent, impúber, era una nena que li dava espant y pena un pecat lleu, inconscient. Porqua de condemnarse lluny dels àngels y del cel un jori se lleva ab l'anhel d'anar presta á confessar-se. Ab la carona enrojida y ab la veu casi apagada deixá la falta evacuada per complir, sense mentida. El mossén inquiet, nerviós li va explicar la doctrina y certa història cotxina d'una noya y un gomós. Li parla d'amor grossé de juvenils batzegadas de la sanch, de les miradas y del manament sisé.

No el mos sinó un capellà ha babejat sa ignorancia despullantla de la essència que més bonica la fà. Segurament, sens malícia buscant febrós un perdó v' trobar no una llissó, varias llissóns d'obstetricia.

J. COSTA POMÉS

FOCH A LA FÀBRICA

 L' Tremendo y en Xayet eran dos amics inseparables. De casa á la fàbrica y de la fàbrica á casa, compartien agermanats penas y glòries. De idees polítiques y socials oposades, els unia en el fondo un sentiment reformador de tot lo anacrònic y egoista que destrueix en els homes el veritable sentit de la vida. Tenian idèntic ideal, anavan á un mateix fi; pero voltan assolirlo ab distints procediments y per viaranys contraris.

El Tremendo era un xicot jove, francot, bellugós, que no s'amagava mai de dir lo que pensava, encare que no arribés á fer mai lo que deya. Quan á la barberia del poble li tocava algú el botet respecte als burgesos y á la vida miserable dels obrers li era impossible fingir, y abocava son odi contra tot; el saqueig, l'incendi, la destrucció total, eran

las solucions que ab més energia defensava. Pero l'endemà tornava á ser al peu del teler, traballant alegre y trepat, com si tal cosa. En Xayet era un discontent, un escéptic resignat dels que somíen proxims evolucions piadosas á favor dels humils. Parlava tot sovint del altruisme dels de dalt, de lleys noves, de compensacions reativas, y el seu amic se li'n reya. Al revés d'aquest, ell se mostrava sempre partidari d'acceptar el curs dels aconteixements socials y no més quan li retreya la dona y els fills que s'estaven morint de necessitat en un recó del poble, y li preguntava si tenia intenció d'enviarlos també á la fàbrica, á llavoras s'atrevia á dir:

—¿A la fàbrica?... ¡Malehida sigal! Aixís s'hi calés foch demà mateix...

•••

Era l' hora de recomençar el traball y els obrers se disposaven á marxar de casa després d'haver fet un quart de mitj-diada. En Xayet acabava de fer un petó á la seva quixxalleta y's dirigia al Pont de les Gorgues, ahont s'hi acostumava á trobar ab el Tremendo tots els días, quan al tombar la cantonada del carrer gran, venia una onada d'homes y xicots que corrían cridant desaforadament:

—¡Noy... foch á la fàbrica!... ¡Foch á la fàbrica!...

Tothom sortia als portals; las donas, eversadas, gemegaven —¡Deu meu, que perdé el pà!— els homes, tal com en aquell instant se trobaven, corrían gambejant á més no poguer, adelerats cap al indret ahont se veia la gran fumerola negra y guspiant.

En Xayet va ser un dels primers en arribarhi, ja s'disposava á treure's la brusa pera començar els treballs d'extinció, quan una mà v'agrotxarli nerviosament l'espatlla dreta, deixantlo parat en sech. Era 'l Tremendo que, després de mirar-se fit á fit com volguntli dir —¿Qué t' sembla?— va dirli á cau d'orella: —Anemse'n d'aquí. —Y en Xayet, d'esma, v' seguirlo.

Caminant, caminant, arribaren al cim d'un turó que dominava tota la fàbrica. Allí varen assereus pera contemplar el pahorós espectacle. Aquell, tempe del traball que tantas existències havia destruit poch á poch, lentament, sense soroll, anava á ser totalment consumit pel foch, á marxes dobles y ab l'espatll de les estelles que saltaven recremades. Las flamas s'ensenyo'rejaven ja de tota la immensa quadra que veyan á sos peus y de les fites n'eixian llenguas infernals que amenassaven devorarho tot; d'un trós lluny se sentien espaternegar las encaballades y el fum invadia molta part del espai, arribant á tapar la llum del sol.

A n'en Xayet, que feya rato que no deya una paraula y á qui l'terror tenia inmóvil ab la vista clavada á l'immensa foguera, varen esprenejarli l'ulls y exclamà:

—Jo la volia veure cremada, Tremendo, sí, es veitat; pero, y els meus fills, pobrets... si aixó no's salva, cóm ho farém? digas...

•••

Al cap de poca estona l'Tremendo, que s'havia quedat sol dalt del turó, ab una mitja rialla de desprecis als llabis, contemplant el procés que feya'l devorador element, s'adonà de que un home s'havia enfusat davant de la teulada de l'ala dreta de la fàbrica, la part més castigada per l'incendi. Ab l'esperit en suspensió observava 'ls moviments que feya aquell temerari, exposant-se en els llocos de més perill. Y guaytant, guaytant, s'adonà al fit de que aquell home atrevit de la teulada era 'l mateix Xayet, el Xayet en persona que, esperonat per l'espèctre de la miseria, havia corregut á defensar lo qu'ell creya de bona fe qu'era seu y dels seus: la fàbrica.

•••

A baix, al peu del portal gran, no's parlava de res més sinó de la mort de 'n Xayet. El pobre xicot al traspassar una barana va estimbarse per una claraboya, esberlantse'l cap en el sócol de ferro de una de les màquines.

El Tremendo va ser el primer d'anunciar la fatal nova á la seva família.

—¡Es horrible, noys, es horrible!— exclamà desde l'braneal de la porta.

Els menuts jugaven; sa mare arreglava la minstra pel sopar.

—Menos mal, que aviat tornaran á engegar...

respongué la pobra dona sense malpensar. —En Xayet m'ha dit alguna vegada que ho tenian molt ben assegurat.

—Si tot, tot estava assegurat, menos la vida d'un home...

—¿Quin home?

—El vostre!

JOAQUIM AYMAMI

La lley del 10 de juliol de 1885

CUMPLINT un sagrat deber de conciencia, 'm diríjeix per medi de las columnas de aquest estimat y popular semanari, als meus companys, aquells que en dies tristes pera la nostra mare patria, abandonaren pares y sers estimatis pera defensarla. Molts de los que marxaren ja no tornaran mai més, en la guerra acabaren sa existència. Els que han tornat, alguns ferits y esguillats per tota sa vida, altres anémics, y ab la salut perduda, han sigut y segueixen sent màrtirs de la miseria, per veurers impossibilitats de dedicar-se al traball que antes tenian, y sense altre consol, per no morir de gana, que la caritat, ja que 'ls goberns que 'ns portaren al desastre, no els hi pagan els alcansos que tan de dret els corresponen.

Pera recompenyar en part els serveys que las classes y individuos de tropa prestan al Estat, va dictarse la lley de 10 de juliol de 1885 y son Reglament; á demés s'han publicat infinitat de reals ordresclaratorias pera l' cumpliment de la mateixa. Tots els destinos de las dependencias del Estat, Diputacions y Municipis, qual sou no passi de 1,750 pessetas anuals, estan subiectes a la expressada lley, y per lo tant, poden solicitarlos els que reuneixin las següents condicions:

1.º Ser sargento d'actiu ab 6 ó més anys de servei y d'ells 4, per lo menos, en l'empleo.

2.º Ser llicenciat absolut de qualsevol classe.

3.º Pera tenir dret á destino de condicions se requereix que 'ls sargentos d'actiu no hajin complert 35 anys d'edat ni 40 'ls llicenciat. Aquests últims, si passan de l'edat, solo poden obtenir destino que no arribi á 1,000 pessetas.

Se entenen per destino de condicions tots els que s'iguin de 3.º ó 4.º categoria dotats ab sou de 1,000 pessetas endavant.

4.º Pera solicitar destinos de 1,500 á 1,700 pessetas, son necessaris 12 anys de serveys y 6, per lo menos, de sargento.

5.º Pera la de 3.ª categoria, 6 ab sou de 1,000 á 1,499 pessetas, son necessaris 6 anys de serveys y 4, per lo menos de sargento.

Els sargentos llicenciat a quins falti qualsevol de las condicions de 6 anys de servei y 4 de empleo, aixís com els cabos, soldats, guardias civils, carabiners y músics de totas classes, sols tenen dret als destinos de 1.º y 2.º categoria qual sou no arribi á 1,000 pessetas.

El límit d'edat pera solicitar destino ab sou menor de 1,000 pessetas, es el de 65 anys, quan en la relació de vacants no's fixi altra inferior.

Creieu vosaltres que questa lley se compleix? ¡Vana ilusió! Degut á la poca constància de uns y el desconeixement de la expressada lley per la majoria dels altres, l'odis caciquisme està arrebatant als llicenciat dels exercitus la totalitat dels destinos que 'ns corresponen, pera donarlos á individuos que no han contret altres mèrits que auxiliarlos en els xanxuls electorals y comprovar votos, mentres nosaltres, fills defensors de aquella patria que ab sanch varem regar, moríem de necessitat, per no tenir aquell pà que aquells ens arrebatan descaladament.

En la majoria de las provincias d'Espanya s'han constituit societats benèfiques de llicenciat pera auxiliar als companys, quan sufreixen les iras dels caciches de la província, ja ab traslados arbitraris, cesantias, ó no donantlosli posessió del destino: lo que causa grans perjudicis als interessats, en tant las protestas se resolen á Madrid pels Ministeris correspondents; y al mateix temps, aquestas, denuncian al Ministeri de la Guerra per medi de instancia, totas las plassas de destinos que saben està desempenyadas ilegalment, tant en las dependencies del Estat, com en las Diputacions y Ajuntaments. Per lo tant recomano, en nom de las so-

cietats actualment constituidas á Barcelona y Lleida, á tots els llicenciat absoluts, y que per serho tenen dret á destino civil, que resideixen en els distints pobles de cada una de aquestas províncies catalanas se associxin á elles y consultin á las mateixas tota classe de dutes que tinguin en lo que 's refereix á destinos, diríjintse á sos respectius Presidents que ho es del de la de Barcelona D. Ignasi Lacambra y son domicili social Conde del Asalto 16, 2.º; y de Lleida D. Tomás Miret, Carretera de Huesca 7, 1.º; també seria convenient que 'ls de Girona y Tarragona la constituiríen y fessin lo mateix que aquells.

Se troba en poder del Excelentíssim senyor Marqués de Perijá, President honorari de totas las societats constituidas á Espanya y constant defensor de nosaltres lleys, las exposicions que de totas las províncies dirigm á les Corts damanant l'exacte cumpliment de la lley de 10 de juliol de 1885 y Reals ordres posteriors y que 's castigui ab tot rigor als que tan descaradament escarren una lley tant sagrada, ja que sols serveix pera premiar els mèrits y sufriments dels llicenciat del exèrcit y armada.

Demaném als nostres diputats senyors Salmerón, Vallés y Ribot, Junoy, Lerroux y Anglés, son valiosos apoyo y en particular al senyor Lerroux, que 's portà admirablement l'any passat, defensant nostres drets en distintas sessions del Congrés ab sas energicas interpellacions al Ministre de la Guerra y al President del Consell de Ministrers.

UN DEFENSOR DE LA PATRIA

UN LLANUT Y UN ESQUILAT

(Diàleg llegit per son autor en el meeting que, á favor de la ensenyansa laica, se celebrà en la FRATERNITAT REPUBLICANA el dia 12 de juliol de 1903.)

—Ja han passat els temps felissos, aquells bons temps ja han passat en que tan venerats eran els ministres del altar.

—Ben felissos y ditxosos els temps venidors serán, si ab amor la gent venera als sabis dignes y honrats, que per la humana família mes s'hagin sacrificat.

—Veure per tot cucurullas, pelegrins, castells feudals y torneigs sempre voldrà?

—A mi' plau molt contemplar las rojas y encoses flamas d'ardenta y negra fornral, mentre á son entorn retruyen els forts repichs de cent malls y las alegres cantades dels bons fills del sant Traball. Y'm plau exposicions veure grandiosas y universals, ahont, en lluita gloriosa, se veulen agermanats el prodigi de la Industria, de la Ciència y de las Arts.

—A cada carrer' una iglesia ben rica, adornada y gran si jo pogués hi faria.

—Jo, voldria á cada pas posarhi grans biblioteques y escoles, pera matar la maleïda Ignorància qu'en el món causa tan dany.

—Jo, ab gran fé crech els miracles, que han fet les sants y 'ls sants.

—Jo, sols crech ab el miraclos, que la Ciència ens fa admirar.

—Totas las coses antigües tenen, per mí, un mèrit gran;

—Tot lo modern jo ho detesto.

—Jo, contemplo ab goig y afany tots els moderns adelantos y las invencions més grans.

—La nos're religió santa voldria qu'eixis triunfant de la més terrible guerra; d'una guerra universal.

—Perque 'ls homes se donguestan fraternal y estret abraç, establintre per sa glòria per tot l'Univers, la Pau, triunfants voldria veure la Virtut y la Moral.

—Un auto de fé voldrà cada dia contemplar per veure morir 'ls heretges en la foguera cremats.

—Per no veure un espectacle tan bárbaro y criminal, preferiràs morirme ó quedarme cego avants.

—Jo 'l pervenir veig molt negret

—¡Jo! l' pènent veig brillant!
—¡Ditxosos els que van neixre
quatre ó cinc sigles atrás!
—¡Ah! ¡Ditxosos els que neixin
deu mil sigles endavant!

FRANCISCO LLENAS

L' ÚLTIM RECURS

AN mateix es veritat, senyor Villaverde, que aquest govern ha sigut format ab l'únic y exclusiu objecte de guanyar las próximes eleccions de concejals?

—Quan els gossos lladran alguna cosa senten.

—Gracias per la part que 'm toca. ¿Y vosté creu que efectivament las guanyarà?

—Per forsai hi tinch un compromís d'honor. Després de la revolcada suferida en las eleccions de diputats, seria altament vergonyós que ara 's repetis la broma.

—Aquí està precisament el bussilis. Si llavors els monàrquics varen perdre 'com pot ser, si no e' realisant un miracle, que ara guanyin?

—Desde luego ha de suposar vosté que 'l govern ha traballat.

—¿En quina forma?

—Rectificant el cens, depurantlo...

—Y esborrantne 'ls vius, posant'hi morts...

—Aixó de vius y morts son rumors que las oposicions fan corre per mortificar al govern, sense pensar que, prescindint d'aquestas tràfiques, tenim re cursos de sobra per sortir victoriosos y demostrar la vitalitat de la situació.

—¿Quins son aquests recursos?

—En primer terme, l'element oficial. Haventse d'entaular la batalla en las grans poblacions, ahont aquest element es numerós, al govern no li queda més que fer sinò indicar, encarrigar, ordenar, si las circumstancies així ho exigixen, als seus empleats y dependents de tota categoria, que sense excusa ni vacilació de cap classe vajin á votar á favor dels candidats ministerials.

—Molt bé; pero á la quènta vosté no sab una cosa. S'assegura que la majoria d'aquests dependents y empleats, en quins vosté tant confia, no pensan com el govern y están disposats á votar en contra d'ell á pesar de les seves ordres.

—Potser sí; pero á la quènta vosté no 'n sab un'altra. El govern, enterat dels sentiments dels seus subordinats, pendrà la sabia precaució de ferlos anar á votar per grups capitanejats pel seu superior, y així evitarà traicions possibles.

—No està mal.

—En segon lloc, decidits com estém á triomfar á tota costa, colocarem en las mesas presidents de la nostra confiòsia...

—Hàbils prestidigitadors... per supuesto.

—¿Per qué no? En temps de guerra tot val.

—Y qué més?

—En últim terme, si las precaucions prèviamente preses no 'ns donessin el resultat que 's desitja; si ni 'l vot de les masses d'empleats ni la trassa dels presidents produxissin l'esperat efecte, el govern no titubejarà pas: agafará las actas, rasparà xifras, alterarà sumas, capirà escrutinis... y d'una manera ó d'un'altra farà prevaleixer la seva voluntat.

—Me sembla, senyor Villaverde, que 's talla de mitj a mitj. La oposició està previnguda y no aniran las cosas tal com vosté s'imagina.

—Ja veurà com sí.

—Ja veurà com nó. El cos electoral no es ja un nen de tetas, y si 'l govern té voluntat, també ell té la seva.

—Pensi ab la forsa que la nostra posició 'ns dona.

—Pensi ab la que als electors els dona 'l número. Si 'n tractés de deu, de cent, de mil republicans, la mistificació seria tal vegada possible; pero tractant se d'unes masses tan numerosas, d'un exèrcit tan formidabla com el que 's jefes radicals han lograt reunir, ¿com vol vosté que las maniobras del govern, per hàbils, per ben tramadas que siguin, pugui fer sortir victoriós?

—La pressió de dalt pot molt.

—La resistència de baix pot més.

—El govern necessita guanyar.

—Els republicans també.

—Aquest cop haurán de contentar-se ab las ganas. —Ab las ganas, ab las actas y ab la majoria dels municipis de totes las grans poblacions.

—Si fos així! quina planxa per nosaltres! Haver sortit á la palestra en calitat de pinchos, y quedar derrotats á la primera embestida!..

—A la seva mà està l'evitar-ho.

—¿Qué? Vosté sab un medi per donarme el triomfo á mi?

—Per donarli 'l triomfo, né; per no fer la planxa, sí.

—Ja ho sé: presentant avuy mateix la dimisió.

—No, senyor: vaig á explicar-li. La seva pretensió 'quina es? Demostrar que la situació conta ab la confiança del cos electoral. ¿No es aixó?

—Efectivament.

—Donchs per conseguirho no ha de fer més que una cosa. Quinze dies avans de las eleccions fa publicar en tots els periódics monàrquics de la naixida aquesta noticia: «El Gobern, per evidenciar la seva sinceritat electoral y probar que tot això que 's diu de trampas y coacció es mentida, té verdader empenyo en que en totes las grans poblacions d'Espanya, com Madrid, Barcelona, Valencia, Zaragoza, etc., etc., surtin triunfants de las urnas els candidats republicans.» Y com que realment els que surtirán serán ells, el govern resultarà aparentment victoriós.

—No 'm desagrada l'idea, pero... i si per casuilitat els republicans no guanyessin?

—¡Fugi, homell!

F.

Cullint figas

—La Paula té unes mitjas comprades als Encants...

—Dónamela, bojota, no 'n fassis gruar tant!

Madrit estan alarmats ab motiu d'haverse presentat la llagosta per aquells entornos.

—La llagosta 'l alarma? ¿Y ara?

Pero si aquesta plaga no 's mou may d'allí. A Madrit té 'l seu criadero: al calor de l'influencia oficial se desarrolla de una manera esparveradora, y tot seguit s'escampa per tot' Espanya, agotant la butxaca de tote els espanyols.

Y no hi ha mes que un medi per acabar ab ella: unes bonas fumigacions republicanas.

En Silvela es una especie de D. Juan Tenorio polítich. *Tantas veo, tantas quiero.*

Primer va amistansarse ab en Polavieja, pera pujar al tálam ministerial.

L'unió va anarli malament, tingué la mar de disgustos... y va caure!

Trobantse altre vegada en disponibilité, va buscar de nou el camí del tálam, amancebantse ab en Maura.

També l'unió ha durat molt poc, y á lo millor l'un y l'altre varen anar-se'n de bigotis.

Ara torna á trobarse sol, necessita company y se busca.

¿En qui diríen que s'ha fixat? Horripilinsel! En l'actualitat està fent cocos á... n'en Romero Robledo.

Amichs signeren un dia, y 's convertiren en rivals. Els dos Pacos signeren els gallis qu'espaldonen el galliner de 'n Cánovas, y per cert que desde la fetxa en que 's picaren las crestas no torná á haverhi en ell ni pau, ni tranquilitat.

Han passat anys enters fentse la guerra. En Silvela inventà, per atrotriar á n'en Romero, la famosa teoria de la selecció. En Romero, en justa correspondencia, l'tractà sempre de tonto y de pastanaga.

Y avuy estan á punt de partirse un pinyó.

Pero ni aquest pinyó trobarán, si 'l poble 's decideix á cumplir ab el seu deber, acabant ab tanta farsa.

No dirán que las potencias extrangeras no 's recordin de nosaltres. Si fa poch el rey de Inglaterra, trobantse davant d'Espanya va passar de llarch, y en una situació semblant va fe 'l mateix el presi-

dent de la República francesa, ara, en cambi el príncep de Mónaco, ha anat á visitar al rey á Sant Sebastián.

—Consolador espectacle! El príncep del país de la ruleta, visitant al rey del país de la loteria!

Y 'l consol qu'experimentem puja de punt, al enterarnos de que 'l príncep de Mónaco y 'l rey d'Espanya han presidit la inauguració de una nova plassa de toros.

—Que rabihin els de la duplice y 'ls de la triplice.

L'aliança de Mónaco y Espanya, consagrada en un nou temple del art nacional, es un fet inesperat, destinat á cambiar els destins d'Europa!

De un hermos article de 'n Lerroux, á propósito de las próximas eleccions municipals:

—Se ha hecho público que el Gobierno está dispuesto á ganar las elecciones á *toda costa*.

Il·lusions!

Els republicans ne tenim un de Costa, ab el qual el govern no hi podrà res.

El coros de Clavé en son viatje á la regió asturiana, han sigut rebuts en moltes estacions del tránsit al simpàtic crit de *Visca la República!*

Massa que ho debia coneixer en García Alix, si es cert que deya:

—No sé lo qu' estarà passant: tot avuy que 'm xiulan las orellas.

Ab motiu de l'elecció del Papa, el *Foment del treball nacional* va engalanar els balcons.

Un vehí de la Plassa de Santa Ana deya tot extrenyat:

—Que té que veure l'elecció del Papa ab l'industria?

Y un seu company li va respondre: —Y molt que hi té que veure! Ab l'industria *llanera*.

A ne 'n Roura, el cacich de la província de Girona, l'hi han fet una afanada de diners y joyas, mentre s' trobava en l'envelat de un cassino de Sant Feliu de Guixols.

Sembia mentida que un home tingut per tan espavilat, se l'haja deixada fregir.

Pero en ff: ell pot aconsolarse pensant que 's llaudregots que li han fet l'afano, algun dia 'l compensaran ajudantli á guanyar unes eleccions.

A Madrit diuen qu'estan tan contents els amos y 'ls parroquians habituals dels garitos y las xirlatas, divisant un porvenir esplèndit, á lo menos fins al dia en que se celebrin las próximas eleccions municipals.

Hi ha qui suposa que ab aquest ayguacut se for-

mará 'l gran bloc de la concentració monàrquica, que ha de aterrjar als republicans.

Y á pesar de tot, els monàrquics perdràn las eleccions.

Pero sempre 'ls quedará un consol. Lo que hajan perdut en vots, ho guanyarán en prestigi.

Llegim en un periódich de Roma que mentres s'estava procedint a la elecció del papa, en la mateixa iglesia de Sant Pere, s'hi desarrollava una esena altament edificant:

Un capellà estava batejant una criatura, quan de cop, sort de darrera d'una ampla columna del temple una xicotassa com un Sant Pau y li pega un parell de bofetades que retrunyiren per l'altar, major com una maledicció.

—¿Y ara? ¿Qué es aixó? —exclamaren els presents que no 's donavan compte de lo que passava.

—Aquest poca vergonya, que vé aquí á batejar els fills dels altres, y encare ha de batejá 'l seu—respongué la dona, y afegí: —Si no volen mantenir las criaturas, per qué las posan al món.

Aixó succeixent mentrels el *cónclave* encara estava reunit. Mentrels els cardenals elevaven els seus prechs al bon Deu, sens dupte pera que... Nostre Senyor no fes cas de lo que passa en las interioritats de la seva santa mare iglesia.

El general Weyler ha arribat d'absolut incògnit a Palma de Mallorca.

Ara sí que creuré que la tenim á la vora...

—¿Qué? —La *daixan as?*

No; la noticia de que anirà á Sant Quintí de Me-

En Villaverde no vol de cap manera que 's cridi: *Viva la República!*

Viva la República! es per ell un crit subversiu.

Ab aixó, ja ho saben, no val á cridar *Viva la República!*

Fins aquí, ara mateix ja ho hem cridat tres cops.

Y lo que te rondaré, morena.

Al elegirse el Sant Pare, 'ls cardenals varen tancharse ab pany y clau, formalisme que arriba á cumplirse fins al extrem de posar báldas, cadenes y barrots á las portas y finestres.

—¿Per qué ho deuen fer tot aixó? —pregunta-via un.

—Perque temen que hi entri Cristo ab el fuet.

El senyor príncep de Mónaco

ha vingut á visitarnos.

Y encare dirán que Espanya

no 's freqüenta ab gent de rango!

Gobernador somrisent

que á Madrid vas sense ganas,

¿per qué hi vas? —Per estudiar

cóm se fan las tupinada?

A la Casa de la vila

hi entranc regidors en gran;

no cal que digu-u res més;

de segur que hi ha un dinar.

El govern es molt valent

y està decidit á tot;

Rodant pel món

Comentari

Un pintor no traballava, y al dírla que per qué ho feya, respondió: —Perque fa dias que tinch la paleta en huelga.

*
Jo coneix un govern bobo que guanya un plet se figura, y no sab que ja hi ha algú que li obra la sepultura.

*
Cada cop que don Dallonsas tremolant se fica al ayuga, els peixos que hi ha allí prop exclaman riñent: —Qué magre!

*
Pel novembre cau la fulla, mes pel novembre que vé es fàcil que també caygu... una cosa que jo sé.

*
Buscas el refors de fora? Proba que aquí t' veus perdut. Vas demanant quart y ajuda? Senyal que no t' creus segú.

Bon jovent, l'alba ja apunta, cantava en Clavé un cert jorn,

pero no'n deya que l'Alba apuntava al pressupost.

*
Perque en Villaverde mana ja ha de cambiar tot... Qu'ets bledal! Pensa ab lo de la guineu: per ara son Villa.. verdas.

*
No hi ha iglesia sense pica, ni tiberi sense vi, ni corrida á las Arenas sense en Buxó president.

*
Volvia ser candidat per las eleccions vinents, y al presentarme al dipòsit, van dirme: Ha fet tart, ja es plé.

*
Quatre gats á las butacas y al públic sòls els de l'olla? Sembla això una sessió de segona convocatoria!

*
Fa ja un quant temps que l'País surt á denuncia diaria... ¡Qué hi faréml! Si 's trencan plats, sempre es el país qui 'ls paga.

Mestres, aixampleu el cor: l'arcalde de Barcelona perteneix al vostre gremi... —Es mestre?

—Si; mestre... d'obras.

—Heu observat aquest papa quin enredo està movent? Com á papa, diu qu'és nou, pero com á Pio es deu.

*
—Un caixó d'ampollas d'oli de fetje de bacallá, y á San Sebastián s'envian?... Ja sé per quí servirán.

L. WAT

—Ahont va Joseph? —A donar un vol pel jardí: —que ve? —No sen'ó, vaig molt pesat y á mi volé 'm convé.

—Quin nom darém á aquest ví? —Clà? —dols? —xaixut? —Cristiá.

—Cristiá? —Sí, éno veus qu'are lo acabém de batejar.

—Que 't passa Rafel? —Estich ab en Pf molt enfadat i el dia que 't trobi... —Noy!

á ne 'n Pf deixal estar que quí ab un pf s'embolica molta pinys sol tastar.

A n' Manel deya un dia un tarugo de primera:

—Jo crech ab Deu y l'estimo y adoro ab fe verdadera.

Mes en Manel replicá tot ribent y fent el maco:

—Ja ho crech que adoras á Deu pero adoras al Deu Caco.

F. FARRÉS GAIRAL

A casa l'barbé Martí va anar un dia en Pau Loti y quan l'anava á servir en Pau tranquil li va dir:

—Volen deixarme 'l bigotí?

Al senti això l'barbé's para y diu mirantlo ab rezel:

—No pot ser, si en vostra cara no teniu are com are

ni sois la sombra de un pel.

Al sentir això en Pau Loti diu: —Home, no m'heu entès! Cóm voleu que si 'n tingües ara jo aquí us demanés que 'm deixessiu el bigotí?

E. PI GRAMÀTICH

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NUMERO

1. XARADA.—E pi grà-ma.
2. ENDAVINALLA.—Ploma.
3. TRENCACLÒSCAS.—Las Virgenes locas.
4. TERS DE SÍLABAS.—CAR ME TA
ME RI NO
TA NO CA
5. GEROGLÍFICH.—Qui cau, cau baix.

XARADA

—No caminis tant, Martí,
—¿Qui prima dos tercera mena?
si gustas tanta satxassa
es clar que no pot seguir.
—Mentreus no vas ser casat
sempre á frach de mí venias
—Pro quart-tres, si tú no volias
—També ho vull arra, carat,
—Donchs, afanyat y dos-quinta,
sigas més tot, no t' distreguis.
—Tú estás cremat, no me ho neguis.
—Donchs no ho estich.

(—Me la pinta).

J. COSTA POMES

MUDANSA

Deu fer casi bé ja un any
que va contarme en Perot
un total, que per lo estrany
no sé si me 'l cregu tot.

Va dirme que à n' al pis seu,
qu'es un hermos principal,
s'hi sentí un jorn per arreu
molta pudo de total.

—Y, me digué, vaig mirar
totas tota canyeras,
y per fi va resultar
qu'alò sola eran manías.

—Quin total que deus tenir,
—li vaig contestá al instant—
qu'encaix no sabs distinguir
lo que un altre ho sab somiant!

Per això hi dit que no sé
si me 'l haig de creure jo,
puig un, pot ser sabaté,
pero sabatassas... no.

A. RIBAS LL.

TRENCA-CLOSCAS

D. ANTON LLOPART DE O.
TORELLO
PLASSA REAL

Formar ab aquestes lletras degudament combinadas
lo títol de dues aplaudides sarssuetas catalanes.

U. EX-ACTOR

LOGOGRIFO NUMÉRICH
1 2 3 4 5 6 7 8.—Polítich espanyol.
4 2 8 6 5 1 2.—Poble de Catalunya.
2 6 7 8 2 1.—Carrer de Barcelona.
6 2 4 7 8.—Nom d'home.
6 7 1 2.—> de dona.
6 7 4.—Licor.
7 6.—Mineral.
1.—Consonant.

PANTORILLAS I

GEROGLÍFICH COMPRIMIT

19 I 03

E. MILÀ

Caballers: Quimet de Cuba, Santiago Codina, Jaume Rodón, Josep Sabater Domingo, Juli Palau, F. Doménech R., Joan Catu y Antoni Felius: S'ha acabat l'arrós.

Caballers: F. Alegret V., Quimet Pujol, A. Ribas LL., Joaquim Saragó, F. Joanet, Pere del Prat, J. Mabar y Joan Cassi Torres: Això sempre refresca... Acceptat.

Caballers: J. V. (J. A.), A. C., J. P. y T., F. F. y R. E. G.: Un milió de gracies per l'atenció.

Caballer: Ruy de Gorch: Pera l'extraordinari ha fet tart. De tots modos, gracies. —Pep pi Pardo: No 'ns convé. —A. Pi Que: Ignocent à tot serho. —F. Virgili R.: Anirà adobat. —C. Serinana Torres: Vosté, senyor Serinana, ja me la darà mañana. —R. Homedes M.: Veurem de complaire'l. —M. de C.: Rebuda la postal. Cumpliré l'encàrrec aixís que puga. —J. L. M.: Això dels pobres pobres sembla un xiste... No va. —Joseph Sabaté: Prous dibuixos; Sabaté... á los tevas sabatas! —Xanigots: Anirà l'epígrama qu'es lo meu passador. —Esteve Posiolo (Boston): Enterats de lo que 'ns diu. Aquí també hi ha empreses que ho prohibeixen. —Peret Gorra: Matriculis, aqua que van a obrir l'Institut. —Faust Cassals B.: Es boiquets y s'aprofitarà. —J. Costa Pomés: Rebud el farcellet y mergi. —J. Moret de Gracia: Van bé, la majoría. —Manel Casas: No 'ns fa per casas. —Clarinet: Això ja ho tenim present. No están mal. —E. Soler Capdevila: Déixile estar, que no val la pena. —J. Romeo: Val mes que 's cuide de la Juilita, que veu que això de la musa li ve gran? —S. Faló: Passol! Ab vosté no hi volén jochs. —G. Poélich: Pero, senyor, si això ja ho ha enviat set cops... Sàpigas que cada vegada 'ns agrada menos. Ademés vosté està renitit ab l'ortografia y 'ns podrem entretenir en correccions rudimentaris. —Andresito: Aprofitarà, tor segurament; però per aquesta setmana arribà tart. —B. B.: Vosté té tota la rahó. —C. P. y J. B.: B. J. de la M.: Las cartas no 's publican per variars rahóns. —Mero S.: Es fàcil que no 'l poguem servir —Roman B.: ¿El dibuix? —Uix! —P. Drapier: ¿Qué fa, que no escriu?

Imprenta LA CAMPANA y LA ESQUILLA, carrer del Olm, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.